

ВМОТИВОВАНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ, ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАЗВ АДМІНІСТРАТИВНИХ УСТАНОВ НІМЕЧЧИНИ

1. Назви адміністративних установ належать до особливої групи лексичних одиниць – до слів-реалій, які є неминучими елементами мови і позначають поняття чужі для інших культур. Саме тому вони представляють особливу складність у процесі перекладу, вимагаючи від перекладача знання широкого контексту з метою їх правильного витлумачення та передачі мовою перекладу. Використання перекладацьких трансформацій при перекладі реалій та безеквівалентної лексики є одним з найбільш досліджуваних питань у теорії перекладу та перекладацькій практиці. Так, особливостям перекладу реалій та безеквівалентної лексики присвячені роботи С. І. Влахова і С. П. Флоріна [1], Р. П. Зорівчака [2], В. Н. Комісарова [3] та ін., а питання перекладності / неперекладності реалій стало предметом дослідження у роботах В. Вілкса [5] та М. Шрайбера [4]. Однак, незважаючи на наявність низки праць, в яких розглядаються питання перекладу реалій, системного дослідження особливостей перекладу такого виду реалій, як назви адміністративних установ у мовній парі німецька-українська проведено не було, що зумовлює *актуальність* запропонованої розвідки.

Метою дослідження є аналіз вмотивованості використання перекладацьких трансформацій при перекладі назв адміністративних установ Німеччини українською мовою.

Об'єктом дослідження є способи перекладу німецьких назв адміністративних установ українською мовою.

Предметом дослідження слугують перекладацькі трансформації, які використовуються при перекладі зазначених установ.

Матеріалом дослідження слугували назви адміністративних установ та варіанти їхнього перекладу, дібрані методом суцільної вибірки з офіційних сайтів адміністративних установ Німеччини; документів про співробітництво Німеччини та України, відібраних з сайту українського представництва Німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ, підручників з політології, Конституції Німеччини, тлумачних та двомовних словників.

2. У роботі розглянуто та досліджено використання перекладацьких трансформацій при перекладі назв адміністративних установ Німеччини федерального рівня, рівня федеральних земель та

місцевого самоврядування українською мовою. Загалом було проаналізовано 166 одиниць назв адміністративних установ Німеччини та 195 варіантів їхнього перекладу.

2.1 Аналіз опрацьованого матеріалу показав, що для перекладу назв адміністративних установ Німеччини федерального рівня українською мовою використовується такі перекладацькі трансформації, як: калька, описовий переклад, субституція та транскрипція.

Найчастотніша перекладацька трансформація – це калька (65 одиниць, 64%), напр.: *Bundesministerium der Finanzen* ‘Федеральне міністерство фінансів’, *Bundesamt für Ernährungssicherheit* ‘Федеральне відомство продовольчої безпеки’, *Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung* ‘Федеральне міністерство з економічного співробітництва та розвитку’. Використання при перекладі цього виду трансформації пояснюється, з одного боку, загальноприйнятими нормами найменування адміністративних установ в українській мові, а з іншого, тим, що саме цей спосіб допомагає якомога точніше розкрити предметний зміст назви адміністративної установи та основні аспекти її діяльності.

Наступним за частотністю видом трансформації став описовий переклад (25 одиниць, 24%), напр.: *Krafftahrt-Bundesamt* ‘Федеральне управління з питань транспортних засобів’, *Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben* ‘Федеральне відомство з особливих питань у зв’язку з об’єднанням Німеччини’. Використання описового методу зумовлено тим, що у мові перекладу реалія вимагає більш детального та розширеного перекладу для ознайомлення з діяльністю іноземної адміністративної установи.

Третій вид трансформації – субституція (9 одиниць, 9%), напр.: *Bundeskartellamt* ‘Федеральне антимонопольне відомство’, *Bundesnachrichtendienst* ‘Федеральна служба розвідки’. Субституція використовувалась у тих випадках, коли калька була б не доречна, і дозволяє адаптувати реалію до мови перекладу.

Найменш вживаним видом перекладацької трансформації стала транскрипція (3 одиниці, 3%), напр.: *Bundestag* ‘Бундестаг’. Таке не часте використання транскрипції зумовлено низьким рівнем засвоюваності німецьких політичних реалій в українській мові.

2.2 При перекладі назв адміністративних установ рівня федеральних земель використовуються такі ж самі види трансформації, що і при перекладі назв адміністративних установ федерального рівня (калька, описовий переклад, субституція, транскрипція).

За допомогою калькування перекладено більшу частину назв адміністративних установ рівня федеральних земель (24 одиниці, 65%), напр.: *Landesverfassungsgericht* ‘Земельний конституційний суд’.

Другу позицію посідає описовий переклад (12 одиниць, 23 %), напр.: *Landtag* ‘виборний законодавчий орган у Німеччині’.

Третє за частотністю місце займає субституція (5 одиниць 10%), напр.: *Hessisches Kultusministerium* ‘Міністерство культури землі Гессен’.

Найменш вживаним перекладацьким прийомом стала транскрипція (1 одиниця, 2 %), напр.: *Landtag* ‘Ландтаг’.

2.3 При перекладі назв адміністративних установ місцевого самоврядування Німеччини українською мовою найбільш вживаними стали: калька, описовий переклад, субституція.

Калькування є найуживанішим способом перекладу (24 одиниці, 59 %), напр.: *Hauptamt Leipzig* ‘Головне управління міста Лейпциг’.

Описовий переклад займає друге місце (12 одиниць, 29 %), напр.: *Amtsgericht Köln* ‘Суд нижчої інстанції міста Кьолн’.

Третім за частотністю використанням видом перекладацької трансформації стала субституція (5 одиниць, 12 %), напр.: *Amt für Geoinformation und Bodenordnung* ‘Управління з геоінформації та землекористування’.

Транскрипція не була застосована при перекладі назв адміністративних установ місцевого самоврядування Німеччини, що пояснюється меншим рівнем засвоєваності цієї лексики в українській мові, що передбачає її пояснення або заміщення більш зрозумілою для читача.

3. Підводячи підсумки проведеного аналізу, можна зробити висновок, що назви адміністративних установ Німеччини схожі за своєю структурою, тому, на всіх трьох рівнях: федеральному, земельному та місцевому, при перекладі українською мовою найчастіше вживається калька, яка не спричиняє труднощів у розумінні тексту, навіть, коли аудиторія не знайома з діяльністю адміністративних установ інших країн. Широке використання описового перекладу зумовлено тим, що у мові перекладу реалія вимагає більш детального та розширеного перекладу для ознайомлення з діяльністю іноземної адміністративної установи. Слід також зазначити, що на практиці перекладачеві доводиться стикатися з низкою проблем пов’язаних з неспівпадінням мов та використовувати різноманітні перекладацькі трансформації задля досягнення адекватності та еквівалентності перекладу, що зумовлює перспективу подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Влахов С., Флорин С. Непереваемое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. – М. : Международные отношения, 1980. – 342 с.

2. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози) / Р. П. Зорівчак. – Львів : Видавництво Львівського університету, 1989. – 215с.

3. Комиссаров В. Н. Теория перевода / В. Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990. – 253 с.

4. Schreiber M. Grundlagen der Übersetzungswissenschaft / M. Schreiber – Tübingen : Niemeyer, 2006. – 126 S.

5. Wills W. Übersetzungswissenschaft / W. Wills. – Darmstadt : Wiss. Buchges., 1981. – XII. – Wege der Forschungю – 414 S.

*Беценко Тетяна
Суми*

ІДЮСТИЛЬ В. ГОЛОБОРОДЬКА В НАЦЮНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЮМУ ВИМІРІ: ОЗНАКИ ФЕНОМЕНАЛЬНОСТІ

Постановка проблеми.

Ідюстиль Василя Голобородька визнано оригінальним, самобутнім явищем національної літератури. Манера письма митця (мовно-естетичні форми висловлення, поетичні образи, стилістичні засоби, прийоми побудови тексту та ін.) – суто самобутні, позбавлені будь-якого наслідування. У результаті в українській культурі засвідчено ім'я майстра сюрреалістичного напрямю, сформованого на ґрунті національної словесно-образної парадигми. Відтак осмислення шляхів і способів використання традиційного національного матеріалу, його оновлення, поглиблення та подальша розбудова привертає увагу і спонукає до пізнання природи індивідуальної творчості.

Аналіз останніх досліджень.

Різні аспекти творчості В. Голобородька розглядали М. Ільницький, А. Макаров, М. Антонович, О Кузьменко, Ю. Шутенко, Т. Пастух та ін. Однак лінгвостиль митця поки що не вивчено повною мірою. Індивідуально-авторська манера письменника, без сумніву, є автентичним, оригінальним явищем в історії української мовно-поетичної думки, тому потребує докладних різновекторних студій. У мовотворенні художника засвідчені нові грані словесно-образного кодування ідеї, нові образи і нові знаки-символи, засновані на канонах традиційної культури. В. Голобородько ненав'язливо запропонував розбудову національної мовно-поетичної парадигми. Його лінгво-естетична практика привертає все більше уваги. Мовно-образні студії